

KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİ İLE ÇALIŞMA YAPAN UZMANLAR ARASINDAKİ BEP SÜRECİNDEKİ İŞ BİRLİĞİNİN UZMAN VE AİLE GÖRÜŞLERİNE DAYALI OLARAK BELİRLENMESİ¹

DETERMINATION OF THE COLLABORATION DURING IEP BETWEEN INCLUSIVE STUDENTS AND EXPERTS WORKING WITH THEM BASED ON THE VIEWS OF THE EXPERTS AND FAMILIES¹

Coşkun YENER², Eylem DAYI³

ÖZ: Bu çalışmada kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar arasındaki bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) sürecindeki iş birliğinin uzman ve aile görüşlerine dayalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada görüşmeler neticesinde elde edilen bulguların analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Elde edilen bulgular yasal düzenlemelerde yer alan uzmanlar arası iş birliğine ilişkin süreçler ve alan yazında yer alan iş birliğinin özellikleri ile karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Bununla birlikte çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin kaynaştırma öğrencileri ile çalışan devlet kurumunda görevli uzmanlar arasında, destek eğitim kurumunda görevli uzmanlar arasında ve devlet kurumu ile destek eğitim kurumunda görevli uzmanlar arasında iş birliğinin yetersiz olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma eğitimi, bireyselleştirilmiş eğitim programı, uzmanlar arası iş birliği, zihinsel yetersizlik, otizm.

ABSTRACT: This research aims to determine the collaboration between the inclusive students and the professionals conducting the research in course of the individualized education program (IEP) based on opinions of the professionals and the families of the students. During the research where qualitative research methods were used, data obtained from the interviews were analyzed by using descriptive analysis methods. Data obtained were interpreted by comparing the processes related with collaboration between the professionals as stated in legal regulations and the characteristics of the collaboration in literature related. On the other hand, it was speculated that, related with the education of inclusive students, the collaboration between the students and the professionals working for the state institution, as well as the collaboration between the professionals of the supporting state institution themselves, and the collaboration between the professionals of the supporting institution and the state institution were insufficient.

Keywords: Inclusive education, individualized education program, collaboration between the professionals, mental retardation, autism.

Bu makaleye atf vermek için:

Yener, C. ve Dayı, E. (2021). Kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar arasındaki BEP sürecindeki iş birliğinin uzman ve aile görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi, *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(1), 76-93.

Cite this article as:

Yener, C. & Dayı, E. (2021). Determination of the collaboration during IEP between inclusive students and experts working with them based on the views of the experts and families. *Trakya Journal of Education*, 11(1), 76-93.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Individuals in need of special education have different educational needs compared to their peers. These individuals need suitable education programs, educational mediums, education methods and techniques, and equipment's in line with their special conditions (Kargın, 2010, p. 78). It is not found

¹ Bu makale 2019 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Bölümü'nde yüksek lisans tezi olarak yayınlanmıştır.

² Öğretmen, MEB, coskunyener4@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3393-5537.

³ Dr. Öğretim Üyesi. Eylem DAYI, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı, eylemd@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1020-5846.

possible to meet the educational needs of the individuals who need special education by standard programs, or by presenting a service option only or by existing curriculums (Smith, 2001, p. 55). For this reason, preparation of an individualized education program (IEP) was set forth to assure legally to define how, where, how long, for which reason and by whom the education of the individual who needs special education will be conducted (Kargin, 2004). IEP is a process which requires collaboration of the teacher, management of the school and the other teachers during preparation and application stages (Öztürk and Eratay, 2010). It is of vital importance for the education of the student that the members of the IEP development unit define and decide for the educational targets for the students in inclusive education, make necessary arrangements during the course of the education, follow up the targets, etc. It can be anticipated that, during the process mentioned, realistic targets can be determined in scope of IEP and to realize these targets by conducting the studies required when the professionals assume their responsibilities in a well working collaboration. Starting from this point of view, and considering the significance of collaboration in inclusive education, this research aims to define the collaboration between the inclusive education students and the professionals in IEP process should be determined based on expert and family opinions.

Method

In order to collect data for the research semi-structured interview forms were prepared. In preparation of the interview forms the members that were required to take place in IEP development unit as stated in ÖEHY (2018) were taken into consideration. Data collected during the research were aimed to be presented to the attention of the readers in an arranged and interpreted form. Thus, in analysis of data acquired by semi-structured interview forms descriptive analysis method was used.

Results

Data collected during the research indicate that, in course of IEP development process, the school principals have not taken place in the process of studying the aims and assessment of the program; therefore have not cooperated with the professionals from the supporting educational institution in relation with the education of the inclusive education students. Data collected during the research also have shown that the deputy principals have not involved in providing coordination between stakeholders such as class teachers, school counselors, branch teachers related, families, school management, etc. in special education services. Data have showed that class teachers have not had any coordination with other teachers in the school and management of the school other than the IEP meetings in relation with education of inclusive students. Similarly, it was observed that the class teacher has not had any collaboration with the professionals of the education institute where the inclusive student was educated about the education of the student. Findings indicate that school counselors have not had any collaboration with the other teachers and school management on the education of the inclusive students other than the IEP meetings. It was also found out that there has been no collaboration with the professionals working for the supporting educational institutions. Only one family which is a member of the IEP development unit and interviewed during the research has stated that an IEP has been prepared for an inclusive student and again only one family has stated that they have attended an IEP meeting. Interviews with the families have shown that the professionals working at the school and the professionals working for the supporting education institution have not had any collaboration on the education of the inclusive student.

Discussion

Findings of the research show that only one IEP development unit for an inclusive student was formed and included professionals and a family as indicated in ÖEHY. The IEP development units for the four other inclusive students did not include the professionals indicated in ÖEHY and assessed as units with missing members. Findings of the research show that there was no obstacle in forming IEP development units for every inclusive student as indicated in ÖEHY (2018) in relation with collaboration processes, and the professionals did not have any problems in forming the units. Besides, the IEP development units formed for all-inclusive students were found to showed activity during the preparation of the IEPs only and during the education period only the class teachers took place. It was also found out that the professionals in the IEP development units cooperated only during the preparation stage. Findings also indicate that the IEP development units did not consist the members indicated in the regulation and the IEP development units with members missing could only cooperate during the IEP meetings and did not have any other interactions about the education of the students and did not cooperate other than the preparation meetings as indicated in the regulations. Results of the research form an impression that the professionals in the

supporting education institution and the professionals in the state institution did not cooperate during the works on the education of the inclusive students.

As a result, the interviews with the families, professionals and the professionals at the state institutions leave the impression that there are no collaboration on the education of the inclusive students. It was also thought that the professionals at the state institution and the professionals at the supporting education institutions where the students attend do not have collaboration on the education of the students.

GİRİŞ

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin akranlarına göre farklı eğitim gereksinimleri bulunmaktadır. Bu bireyler, bireysel özelliklerine göre uygun eğitim programları, eğitim ortamları, eğitim yöntem ve teknikleri ile araç gereçlere gereksinim duymaktadırlar (Kargın, 2010). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne (ÖEHY) (2018) göre özel eğitim ihtiyacı olan bireyler; özel eğitim okullarında, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak eğitimlerini sürdürebilmektedir. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin normal gelişim gösteren akranlarıyla aynı eğitim ortamında eğitim almaları kaynaştırma yoluyla eğitim olarak tanımlanmıştır (Eripek, 2012). Salend (1998) ise kaynaştırma yoluyla eğitimi, engelli bireylerin genel eğitim sınıflarındaki akranlarıyla birlikte genel eğitim sınıfında eğitim alması şeklinde tanımlamıştır.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçlarının standart programlarla, sadece bir hizmet seçeneği sunularak ya da mevcut müfredatları kullanarak karşılanması mümkün görünmemektedir (Smith, 2001). Bu nedenle her özel eğitim ihtiyacı olan bireyin eğitimini nerede, ne kadar süreyle, hangi amaçla ve kimler tarafından alacağı yasal olarak güvence altına almak için bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlanması öngörülmüştür (Kargın, 2004). Dolayısıyla kaynaştırma öğrencileri için BEP hazırlanması bir zorunluluk haline gelmektedir. ÖEHY'de (2018) kaynaştırma öğrencilerinin takip ettikleri programlar temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP hazırlanması gerektiği açıkça belirtilmiştir. BEP hazırlanması kararı ile BEP ekibinin çalışmaları başlamaktadır (Smith, 2001). ÖEHY'de (2018) BEP hazırlanması için okul müdürü veya müdür yardımcısının başkanlığında; sınıf öğretmeni, rehberlik öğretmeni, ilgili alan öğretmenleri, öğrenci velisi ve öğrencinin katılımıyla BEP geliştirme biriminin oluşturulması gerektiği ifade edilmektedir.

Başarılı bir kaynaştırma uygulaması için öğretimsel desteklerle birlikte uzman desteğine de gereksinim vardır. Bu uzmanlar özel eğitim öğretmenleri, yardımcı öğretmenler, sınıf öğretmenleri, destek eğitim uzmanları vb. şeklinde sıralanabilmektedir (Batu, 2011). Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin birbirlerinden farklı özelliklere sahip olması neticesinde gereksinimleri de farklılık göstermektedir ve bu bireylerin bireysel gereksinimlerinin karşılanması, ilgili uzmanlar arasında iş birliği olmasını gerektirmektedir (Cavkaytar, 2012). Uzmanlar arasında iş birliğinin olmasını ise BEP mümkün kılmaktadır ve ÖEHY (2018) BEP geliştirme biriminin görev ve sorumlulukları arasında iş birliği ve etkileşimin olması gerektiğini belirten maddeye (Madde 48/1 a-c-ç-j) yer verilmiştir.

İş birliği, ortak bir amaç için kişilerin birlikte çalışması olarak tanımlanmaktadır (Horn, Thompson & Nelson, 2004). BEP geliştirme birimi üyeleri tarafından kaynaştırma yoluyla eğitim alan özel eğitim ihtiyacı bulunan bireylerle yapılacak çalışmalara ortak karar verilmektedir. BEP, hazırlama ve uygulama aşamasında sınıf öğretmeni, aile, okul idaresi ve diğer öğretmenler arasında iş birliğini gerekli kılan bir süreçtir (Öztürk & Eratay, 2010). Ayrıca BEP, aile ile diğer BEP geliştirme birimi üyeleri arasındaki ilişkilere katkıda bulunduğu gibi BEP geliştirme biriminin öğrencinin gelişimini değerlendirmesini, programı, materyali ve eğitime başlama noktalarının etkililiğini değerlendirmesine yardımcı olmaktadır (MEB, 2004). Günümüzde iş birliği, giderek artan çeşitli öğrenci nüfusu için gerekli olan akademik ve davranışsal hizmetlerin sağlanması, etkisiz uygulamaların kullanımdan kaldırılması ve eğitimcilerin birlikte çalıştığı bir ortamın oluşturulmasında mantıklı bir yoldur (Gable, Korinek & McLaughlin, 2000). Öğretmenler farklı öğrenci gruplarının aileleriyle çalışmaktadırlar ve iş birliği özel eğitimin de önemli bir parçasıdır. Özellikle ilk yönlendirme ve değerlendirme süreçleri, BEP geliştirme, hizmet sağlama, çatışmaları çözme, ebeveyn/aile katılımında bir zorunluluktur. Yapılan araştırmalar da kaynaştırma uygulamalarında başarılı olmanın eğitimciler, diğer uzmanlar ve aileler arasındaki iletişimin, iş birliğinin, uyumun ve desteğin kalitesine bağlı olduğunu göstermiştir (Salend, 1998).

Yurt dışı alan yazın incelendiğinde özel eğitimde kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan tüm uzmanlar arasındaki iş birliği üzerine yapılmış araştırmalara rastlanmamakla birlikte özel eğitim öğretmenleri ile dil patalogları arasındaki iş birliğinin (Murphy, 2013), genel eğitim ve özel eğitimde iş birliğinin ve öğretmenler arasında iş birliğinin incelendiği (Da Fonte & Barton-Arwood, 2017; Kellyman,

2014; Kozaryn-Miskavitch, 2006; Kritikos & Birnbaum, 2003; Pugach & Johnson, 1989; Reyes, 2010) görülmektedir. Söz konusu yapılan araştırmalarda iş birliğinin gerekliliğinden ve öneminden bahsedilirken dil patalogları ile özel eğitim öğretmenleri arasındaki iş birliğini inceleyen araştırmada görüşme yapılan dil pataloglarının büyük çoğunluğunun özel eğitim öğretmenleriyle sınırlı düzeyde iş birliği yaptıklarını belirttikleri, görüşme yapılan özel eğitim öğretmenlerinin de büyük çoğunluğunun dil patalogları ile sınırlı düzeyde iş birliği yaptıklarını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye’de kaynaştırma yoluyla eğitime ilişkin birçok araştırma yapıldığı görülmüştür (Batu, 2000; Çankaya & Korkmaz, 2012; Gezer, 2017; Kargın, 2004; Nuraydın, 2018 Sucuoğlu, 1996; şahin, 2017; Ünal, 2010). Bu araştırmaların bazılarının sonuçları içerisinde uzmanlar arasında iş birliğini gerekli kılan BEP geliştirme sürecine ilişkin sonuçlar yer almaktadır. Yapılan bu araştırmaların sonuçları incelendiğinde kaynaştırma öğrencilerinin eğitimi süresince uzmanların, BEP geliştirme birimini oluşturma, BEP hazırlama ve uygulama aşamalarında yetersiz oldukları sonucu ortaya çıkmıştır (Çerezci, 2015; şahin, 2017; şekercioğlu, 2010). Ayrıca kaynaştırmaya yönelik yapılan araştırmalarda Türkiye’de kaynaştırma uygulamalarında problemlerin olduğu, yöneticilerin, öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin bilgilerinin sınırlı olduğu ve sınıf öğretmenlerinin özel eğitim ihtiyacı olan çocuklarla çalışma konusunda yeterli eğitimi almadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır (Batu, 2000; Kargın, Acarlar & Sucuoğlu, 2003).

Türkiye’de yapılan araştırmalara bakıldığında kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar arasındaki iş birliğini belirlemeye yönelik yapılmış herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar arasındaki iş birliğinin ne durumda olduğu, BEP’ in hazırlanması, uygulanması sürecinde uzmanlar arasındaki iş birliğini, ÖEHY’de (2018) belirtilen uzmanların görev ve sorumlulukları arasındaki iş birliğini gerçekleştirme düzeyleri ve karşılaştıkları sorunlar hakkında bilgi edinmemizi sağlayacağı mümkün olabilecektir. Son olarak araştırmadan elde edilecek bulguların kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanların BEP sürecinde ve yapacakları diğer çalışmalarda iş birliğinin olmasını sağlamaya yönelik yol gösterici olacağı düşünölmektedir. Bu noktadan hareketle bu araştırmada kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar arasındaki BEP sürecindeki iş birliği uzman ve aile görüşlerine dayalı olarak incelenmiştir.

Çalışmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar arasındaki BEP sürecindeki iş birliğini uzman ve aile görüşlerine dayalı olarak belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırma sonucunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

1. Kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar arasındaki BEP sürecindeki iş birliğinin gerçekleşmesine yönelik kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanların ve kaynaştırma öğrencilerinin ailelerinin görüşleri nelerdir?

2. Kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan devlet okullarında görevli uzmanların ÖEHY’de (2018) belirtilen BEP sürecindeki iş birliğini gerçekleştirmede yaşanan sorunlara ve sorunların çözümlerine yönelik görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar arasındaki BEP sürecindeki iş birliğinin uzman ve aile görüşlerine dayalı olarak belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma, sosyal hayatta araştırma yapmak için çeşitli uygulama ve yöntemleri içeren çerçeve bir terimdir (Saldana, 2011). Nitel araştırmalar araştırmacıya genel teoriler ya da açıklamalar yapmadan veya denemeden önce bireylerin ve grupların özel durumlarını ve deneyimlerini anlama ve tanımlama fırsatı sunar (Büyüköztürk, Çakmak, Akđün, Karadeniz & Demirel, 2015).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara ili Pursaklar ilçesi birinci kademe (1, 2, 3 ve 4. sınıf) hafif düzeyde zihinsel engelli ve hafif düzeyde otizm tanısı bulunan kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar ve kaynaştırma öğrencilerinin aileleri oluştırmaktadır (Tablo 1). Araştırmanın çalışma grubu, kaynaştırma öğrencilerine ve onlarla çalışma yapan uzmanlara erişilebilirlik açısından kolaylık

sağladığından Pursaklar ilçesinden seçilmiştir. Her bir kaynaştırma öğrencisi A, B, C, D, E harfleriyle kodlanmıştır.

Tablo 1.

Çalışma grubu bilgileri

	Uzman/ aile	Öğrenciler					Görüşme yapılan toplam kişi sayısı
		A	B	C	D	E	
Devlet okullarında görev yapan uzmanlar	Okul müdürü	1	1	1	1	1	5
	Müdür yardımcısı	1	1	1	1	1	5
	Sınıf öğretmeni	1	1	1	1	1	5
	Rehber öğretmen	1	1	1	1	1	5
Destek eğitim kurumlarında görev yapan uzmanlar	Özel eğitim öğretmeni	1	1	1	1	1	5
	Psikolog	1	1	1	1	1	2
Aile	Aile	1	1	1	1	1	5
	Toplam						32

Not: A, C, E öğrencilerinin psikologları aynı kişidir. B ve D öğrencilerinin psikologları aynı kişidir.

Tablo 1’de görüldüğü üzere çalışma grubunda her bir kaynaştırma öğrencisi için beş okul müdürü, beş müdür yardımcısı, beş sınıf öğretmeni ve beş rehber öğretmen olmak üzere devlet kurumlarında görev yapan toplam 20 uzmanla görüşme yapılmıştır. Destek eğitim kurumlarında görev yapan uzmanlardan ise her bir kaynaştırma öğrencisi için beş özel eğitim öğretmeni ve iki psikolog olmak üzere toplam yedi uzmanla görüşme yapılmıştır. Ayrıca her bir kaynaştırma öğrencisinin ailesi ile görüşme yapılmıştır. Dolayısıyla çalışma grubunda 27 uzman, beş aile olmak üzere toplam 32 kişi ile görüşme yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanmıştır. Görüşme formlarının hazırlanmasında ÖEHY (2018) ve alan yazı taraması yapılarak soru havuzu oluşturulmuştur. Bu sorular içinden her bir görüşme formu için uygun sorular seçilmiştir. Bu doğrultuda görüşmelerde kullanılmak üzere; devlet okullarında görev yapan uzmanlar, destek eğitim kurumlarında görev yapan uzmanlar ve aile ile görüşme formu olmak üzere üç farklı görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formları hakkında özel eğitim ve ölçme değerlendirme alanlarında toplamda dört akademisyenden uzman görüşü alınarak düzenlemeler yapılmış ve hazırlanmış olan görüşme formlarının ön uygulamasına geçilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2.

Görüşme formları ön uygulama sonuçları

Uzman ve aile görüşme formları	Ön uygulama yapılan kişi sayısı	Ortalama görüşme süresi
Okul müdürü/müdür yardımcısı	2	16 dk
Rehber öğretmen	2	
Sınıf öğretmeni	6	
Özel eğitim öğretmeni		13 dk
Özel eğitim öğretmeni	4	
Psikolog	2	15 dk
Aile	3	

Tablo 2’de görüldüğü üzere ön uygulama iki müdür yardımcısı, iki rehber öğretmen, iki psikolog, altı sınıf öğretmeni, dört destek eğitim kurumunda çalışan özel eğitim öğretmeni olmak üzere toplamda on altı uzman ve üç aile ile yapılmıştır. Ön uygulamalar sonucunda her bir görüşme formunun ortalama uygulama süresi belirlenmiş ve görüşme formlarında yer alan bilgilendirme metinlerine eklenmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda devlet okullarında görev yapan uzmanlarla yapılan görüşmenin ortalama 16 dakika sürdüğü, destek eğitim kurumlarında görev yapan uzmanlarla görüşmenin ortalama 13 dakika sürdüğü, aileler ile yapılan görüşmenin ortalama 15 dakika sürdüğü sonucuna ulaşılmıştır. Uzman görüşleri ve yapılan ön uygulamalar dikkate alınarak görüşme formlarında gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Örneğin; ailelerin BEP toplantısını ifadesi yerine görüşme, veli toplantısı gibi ifadeler kullanabildikleri görülmüştür. Dolayısıyla ön uygulamalar neticesinde gerekli uyarlamalar yapılarak görüşme formlarına son şekli verilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları

Görüşme formları	Görüşme formları	Formdaki soru sayısı
Devlet okullarında görev yapan uzmanlarla görüşme formu	Okul müdürü/ müdür yardımcısı	5
	Rehber öğretmen	6
	Sınıf öğretmeni	7
	Özel eğitim öğretmeni	5
Destek eğitim kurumlarındaki uzmanlar ile görüşme formu	Özel eğitim öğretmeni	5
	Psikolog	5
Aile ile görüşme formu	Aile	11

Tablo 3'te görüldüğü üzere devlet okullarında görev yapan uzmanlarla görüşme formunda; okul müdürü ve müdür yardımcısı, rehber öğretmen, sınıf öğretmeni ve özel eğitim öğretmene sorulmak üzere farklı başlıklar altında sorular yer almıştır. Okul müdürü ve müdür yardımcısına sorulmak üzere beş soru, rehber öğretmene sorulmak üzere altı soru, sınıf öğretmene sorulmak üzere yedi, özel eğitim öğretmene sorulmak üzere beş soru hazırlanmıştır. Devlet okullarında görev yapan uzmanlar için hazırlanan görüşme formunda yer alan sorularda kaynaştırma öğrencisinin eğitim öğretim sürecine ilişkin nelerin yapıldığını, bu doğrultuda uzmanların BEP toplantısı yapılıp yapılmadığını belirtmelerine göre BEP geliştirme biriminin oluşturulması ve BEP hazırlanmasına ilişkin sorulara yer verilmiştir. Ayrıca kaynaştırma öğrencileri ile yapılan çalışmalar süresince sorun yaşanıp yaşanmadığı yönünde sorular sorularak olası sorunların çözümü konusunda okulda görev yapan diğer uzmanlarla iş birliği kurulup kurulmadığına ilişkin bilgi edinmek amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra devlet okulundaki uzmanlara destek eğitim kurumunda kaynaştırma öğrencisi ile ne tür çalışmalar yapıldığına dair sorular yöneltilerek devlet kurumundaki uzmanlarla destek eğitim kurumunda görev yapan uzmanlar arasında iş birliği olup olmadığına dair bilgi edinmek amaçlanmıştır.

Destek eğitim kurumunda görev yapan uzmanlara sorulmak üzere özel eğitim öğretmeni, psikolog için ayrı sorular hazırlanmıştır. Özel eğitim öğretmeni ve psikoloğa sorulmak üzere beşer soru hazırlanmıştır. Devlet okulunda görev yapan uzmanlara yöneltilen sorularla benzer sorular destek eğitim kurumundaki uzmanlara yöneltilmiştir. Bu sorularla destek eğitim kurumunda görev yapan uzmanların gerek birlikte görev yaptıkları uzmanlarla iş birliği içerisinde olup olmadıkları, gerekse devlet kurumunda görev yapan uzmanlarla iş birliği içerisinde olup olmadıkları bilgisini elde etmek amaçlanmıştır.

Ailelere yönelik kullanılacak olan görüşme formu için on bir soru hazırlanmıştır. Görüşme formlarında yer alan sorulara ek olarak gerek görülmesi halinde görüşme sırasında ekte sorular da sorulmuştur. Aileler ile yapılacak görüşme formunda yer alan sorular; devlet okulunda çocuklarının eğitim öğretimi süresince ne tür çalışmalar yapıldığı, devlet okulundaki uzmanlarla aralarında ne tür bir iletişim süreci olduğu, destek eğitim kurumunda görev yapan uzmanlarla ne tür iletişim içerisinde oldukları ve destek eğitim kurumundaki uzmanlarla devlet okulundaki uzmanlar arasında ne tür iletişim, iş birliği olduğuna dair ailenin görüşlerini, bilgilerini almayı amaçlayan sorulardır. Görüşme formlarında yer alan sorulara ek olarak gerek görülmesi halinde görüşme sırasında ekte sorular da sorulmuştur.

Verilerin Analizi

Uzmanlarla ve ailelerle yapılan görüşmelerde elde edilen ses kayıtlarının dökümü yapılmıştır. Ses kayıtlarının dökümü yapılırken veriler tüm detaylarıyla yazıya geçirilmiştir. Verilerin dökümü yapılırken belirli temalar oluşturularak sistematik olarak kodlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunulması amaçlandığından veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Betimsel analizde elde edilen veriler açık bir biçimde betimlenir, yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve bir takım sonuçlara ulaşılır. Araştırmacı bulguları desteklemek amacıyla katılımcı görüşmelerinden doğrudan alıntılar vererek nitel araştırmanın açıklayıcı doğasını desteklemektedir (Merriam, 2013). Toplanan verilerin betimsel şekilde doğrudan sunulması güvenilirlik için önerilmektedir. Ayrıca betimsel analizlerde doğrudan alıntılara yer vermek ve buradan hareketle sonuçlar belirtmek geçerlik için önemli bir husustur (Yıldırım & Şimşek, 2013).

BULGULAR

Bu bölümde araştırma bulguları kaynaştırma öğrencileri dikkate alınarak ve araştırma sorularına uygun olarak sunulmuştur.

Kaynaştırma Öğrencileri İle Çalışma Yapan Uzmanlar Arasındaki BEP Sürecindeki İş Birliğinin Gerçekleşmesine Yönelik Kaynaştırma Öğrencileri İle Çalışma Yapan Uzmanların Ve Kaynaştırma Öğrencilerinin Ailelerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

A Kaynaştırma Öğrencisi ile Çalışma Yapan Uzmanların ve Öğrencinin Ailesinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

A kaynaştırma öğrencisi için uzmanlarla ve aile ile yapılan görüşmede BEP toplantısının yapılma durumu ve BEP toplantısına kimlerin katıldığını belirlemek amacıyla sorulan soruya kişilerin vermiş olduğu cevaplarda BEP toplantısının yapıldığını belirten uzmanlar/aile, BEP toplantısına katıldığını belirttikleri uzmanlar/ailelere ilişkin bulgular yer almaktadır (Tablo 4).

Tablo 4.

A Öğrencisi için her bir uzmanın/ailenin BEP toplantısına katıldığını belirttiği uzman/aileler

Görüşme yapılan uzman/aile	BEP Toplantısının yapıldığını ifade eden uzman/aile	BEP Toplantısına katıldığı ifade edilen uzman/aile				
		1.Kişi	2.Kişi	3.Kişi	4.Kişi	5.Kişi
Okul müdürü	x					
Müdür yardımcısı						
Sınıf öğretmeni						
Rehber öğretmen	x			Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile
Aile						

Tablo 4 incelendiğinde A kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığını sadece okul müdürü ve rehber öğretmenin belirttiği görülmektedir. Ancak toplantıya katılan uzmanlar ya da aileye ilişkin okul müdürünün bilgi vermediği görülmektedir. BEP toplantısına katılan uzmanlara ilişkin ise sadece rehber öğretmenin cevap verdiği görülmektedir. Rehber öğretmenin, BEP toplantısına kendisinin, sınıf öğretmenin ve ailenin katılım sağladığını belirttiği görülmektedir. Ancak rehber öğretmenin BEP toplantısına katıldığını belirttiği sınıf öğretmeni ve ailenin BEP toplantısına katılımı ilgili bilgi vermemiş olmaları dikkat çekmektedir.

Rehber öğretmen ile yapılan görüşmelerde rehber öğretmenin sorulara ilişkin verdiği cevapların bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

...Bu öğrencilerimizle ilgili çalışmaların yapılması şahsım adına beni mutlu ediyor. Çünkü biliyorsunuz bu çocuklar sistem içinde geride bırakılıyor arkada kalıyorlar. Biz okul olarak bu çocuklar okula gelince BEP hazırlıyoruz. Annesini çağırıyoruz. Ben, annesi, sınıf öğretmeni toplantı yapıyoruz. Sonra çalışılacak amaçları belirleyip Müdür Beye imzalıyoruz...

Sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmelerde ise sınıf öğretmenin sorulara ilişkin verdiği cevapların bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

... Sınıfımda ilk defa kaynaştırma okuttum. Bu çocuğun biraz özürlü olduğunu, bana bile karşı çıkabileceğini arkadaşlarıyla paylaştım. Daha sonra normal eğitim öğretim sürecini onu derslere katarak, benim yardımımla, benim zorlamamla yaptım. O ağır bir çocuk, ağır ve zor bir çocuk...

Destek eğitim kurumunda görev yapan uzmanlarla yapılan görüşmelerde destek eğitim kurumundaki uzmanlar ve devlet kurumundaki uzmanların ortak karar alma ya da hedefler belirleme gibi süreçlere ilişkin görüş belirtmemişlerdir. Özel eğitim öğretmeni ile yapılan görüşmede özel eğitim öğretmenin sorulara ilişkin verdiği cevapların bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

...Devlet okulunu ziyarete gittik. Öğretmeni okuma yazma çalışıyormuş ama ben defterine de bakıyorum arkadaşlarıyla benzer şeyleri çalışmışlardı. Ben çalıştığımız konuları anlattım. Daha basit düzeyde konular çalıştığımızı söyledim. Aslına bakarsanız bir de şöyle bir algı oluyor. Biz devlet kurumuyuz bizim çalıştığımız ya da işte bizim söylediğimiz daha doğru ya da özeldeki öğretmenleri gelsinler gibi şeyler oluyor. O da bizi olumsuz etkiliyor...

B Kaynaştırma Öğrencisi ile Çalışma Yapan Uzmanların ve Öğrencinin Ailesinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

B kaynaştırma öğrencisi için uzmanlarla ve aile ile yapılan görüşmede BEP toplantısının yapılma durumu ve BEP toplantısına kimlerin katıldığını belirlemek amacıyla sorulan soruya kişilerin vermiş olduğu cevaplarda BEP toplantısının yapıldığını belirten uzmanlar/aile, BEP toplantısına katıldığını belirttikleri uzmanlar/ailelere ilişkin bulgular yer almaktadır (Tablo 5).

Tablo 5 incelendiğinde B kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığı yönünde okul müdürü, müdür yardımcısı, sınıf öğretmeni ve ailenin olumlu yanıt verdiği görülmektedir. Rehber öğretmen ise normal şartlarda kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırladıklarını, bu okula eğitim öğretim yılının ikinci döneminde geldiği ve okula geldiğinde BEP'lerin hazırlanmış olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla B kaynaştırma öğrencisi için tüm uzmanlar/ailenin BEP hazırlandığı yönünde bilgi verdiği görülmektedir. Ayrıca Tablo 5'te uzmanlar/ailenin BEP toplantısına kimlerin katıldığını ilişkin vermiş oldukları bilgiler yer almaktadır. Rehber öğretmen dışında tüm uzmanların ve ailenin BEP toplantısına; müdür yardımcısı, sınıf öğretmeni, rehber öğretmen ve ailenin katıldığını belirttikleri görülmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi görüşmelerin yapıldığı rehber öğretmenin BEP toplantılarının yapıldığı sırada söz konusu okulda görev yapmaması BEP toplantısına kimlerin katıldığı konusunda da bilgi vermemesine neden olmuştur. Ancak diğer uzmanların ve kaynaştırma öğrencisinin velisinin BEP toplantısına rehber öğretmenin katılım sağladığını belirtmeleri, okuldan ayrılan rehber öğretmenin BEP geliştirme biriminde yer aldığı ve toplantılara katıldığı yorumunu yaptırmaktadır.

Tablo 5.

B öğrencisi için her bir uzmanın/ailenin BEP toplantısına katıldığını belirttiği uzman/aileler

Görüşme yapılan uzman/aile	BEP Toplantısının yapıldığını ifade eden uzman/aile	BEP Toplantısına katıldığı ifade edilen uzman/aile				
		1.Kişi	2.Kişi	3.Kişi	4.Kişi	5.Kişi
Okul müdürü	X		Müdür yardımcısı	Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile
Müdür yardımcısı	X		Müdür yardımcısı	Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile
Sınıf öğretmeni	X		Müdür yardımcısı	Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile
Rehber öğretmen	X					
Aile	X		Müdür yardımcısı	Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile

Not: Rehber öğretmen okula ikinci dönem geldiğinde BEP hazır olduğundan toplantıya ilişkin bilgi vermemiştir.

Sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmelerde sınıf öğretmenin sorulara ilişkin verdiği cevapların bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

...Kaynaştırma öğrencilerime ayrı çalışmalar hazırlıyorum. BEP hazırlıyorum. Yazılı sorularını farklı daha kolay soruyorum. Performansları diğer çocuklardan daha düşük oluyor. Bunun için daha kolay, basit çalışma kağıtları hazırlıyorum. Ama beni en çok zora sokan durum sınıf mevcudunun fazlalığı. Bir ders saatinde hem diğer çocuklarla hem de kaynaştırma öğrencisi ile çalışmak açıkçası olmuyor. Daha az öğrenci olsa sınıfta çalışmaların daha etkili olacağını düşünüyorum...

Aile ile yapılan görüşmede ise ailenin sorulara vermiş olduğu cevapların bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

...Biz iki yıldır bu okuldayız. Okuldan memnunuz. Öğretmenimizden de memnunuz. Çocuğumla sürekli ilgileniyor. Yapabileceği ödevler veriyor. Ama üçüncü sınıf konusu gibi değil daha çok birinci, ikinci, sınıf derslerini yapıyorlar. Ben okula gidip geliyorum. Öğretmeni ile görüşüyorum. Ayrı veli toplantısı yapılıyor bize. Sadece ben geliyorum. Özele gidiyoruz oraya da gidip geliyorum. Çocuğumuzun eğitimi için her şeyi yapıyoruz...

Destek eğitim kurumunda görev yapan uzmanlardan özel eğitim öğretmeni ile yapılan görüşmede özel eğitim öğretmenin sorulara vermiş olduğu cevabın bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

...Kaynaştırma öğrencilerimle akademik beceriler çalışıyoruz. Çocukların iletişim defterleri var ve bu defterlere düzenli olarak neler çalıştığımızı yazıyoruz. Ben çalışmaya başladığımda da öğrencilerimin defterlerinde yazan konuları kaldıkları yerden çalışmaya başladım. Okuma- yazma,

matematik, hayat bilgisi gibi temel derslerin konularını çalışıyorum. Ev ödevleri veriyorum, bazı derslerde belirli bir süreyi okulda verilen ödevlerini yapmaya ayırıyorum...

Özel eğitim öğretmeni ile yapılan görüşmede elde edilen bulgularda özel eğitim öğretmenin iletişim defteri ismini verdikleri bir defter kullandıklarını belirtmiştir. Bu defterden devlet kurumundaki öğretmenlerin bahsetmemesi, destek eğitim kurumundaki diğer uzmanların bahsetmemesi defterin sadece özel eğitim öğretmeni tarafından kullanıldığı yorumunu yaptırmaktadır. Ayrıca özel eğitim öğretmeni ile yapılan görüşmede özel eğitim öğretmenin devlet kurumundaki uzmanlarla herhangi bir görüşmelerinin olduğuna dair ifadelerinin olmadığı görülmektedir.

C Kaynaştırma Öğrencisi ile Çalışma Yapan Uzmanların ve Öğrencinin Ailesinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

C kaynaştırma öğrencisi için uzmanlarla ve aile ile yapılan görüşmede BEP toplantısının yapılma durumu ve BEP toplantısına kimlerin katıldığını belirlemek amacıyla sorulan soruya kişilerin vermiş olduğu cevaplarda BEP toplantısının yapıldığını belirten uzmanlar/aile, BEP toplantısına katıldığını belirttikleri uzmanlar/ailelere ilişkin bulgular yer almaktadır (Tablo 6).

Tablo 6.

C öğrencisi için her bir uzmanın/ailenin BEP toplantısına katıldığını belirttiği uzman/aileler

Görüşme yapılan uzman/aile	BEP Toplantısının yapıldığını ifade eden uzman/aile	BEP Toplantısına katıldığı ifade edilen uzman/aile				
		1.Kişi	2.Kişi	3.Kişi	4.Kişi	5.Kişi
Okul müdürü	X			Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile
Müdür yardımcısı	X			Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	
Sınıf öğretmeni	X			Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	
Rehber öğretmen	X			Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile
Aile						

Tablo 6 incelendiğinde C kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığı yönünde okul müdürü, müdür yardımcısı, sınıf öğretmeni ve rehber öğretmenin olumlu yanıt verdiği görülmektedir. Ailenin ise BEP toplantısı yapıldığına dair bilgi vermediği görülmektedir. Dolayısıyla devlet kurumunda görev yapan uzmanların hepsinin BEP toplantısının yapıldığını ifade etmeleri, C kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığı; ancak ailenin bu sürece dahil edilmediğini düşündürmektedir. Ayrıca Tablo 6'da uzmanlar/ailenin BEP toplantısına kimlerin katıldığına ilişkin vermiş oldukları bilgiler yer almaktadır. Söz konusu tablo incelendiğinde tüm uzmanların BEP toplantılarına rehber öğretmen ve sınıf öğretmenin katılımı konusunda vermiş oldukları bilgilerin tutarlılık gösterdiği görülmektedir. Ancak okul müdürü ve rehber öğretmen sınıf öğretmeni ve rehber öğretmene ek olarak BEP toplantılarına ailenin de katıldığını belirtmişlerdir. Bu durumda okul müdürü ve rehber öğretmen ile müdür yardımcısı ve sınıf öğretmenlerinin BEP toplantılarına ailenin katılımı noktasında vermiş oldukları cevaplar tutarsızlık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu tutarsızlığı aile ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgiler ortadan kaldırmaktadır. Çünkü Tablo 6 incelendiğinde ailenin ne BEP toplantısı yapıldığı yönünde ne de bu toplantıya katılım sağlayan uzmanlar/aile noktasında bilgi vermediği görülmektedir. Bu durumda BEP toplantılarına ailenin katılım sağlamadığı, dolayısıyla müdür yardımcısı ve sınıf öğretmenin vermiş oldukları bilgilerin aile ile tutarlılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır.

Rehber öğretmenin sorulara vermiş olduğu cevabın bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

...BEP hazırlıyoruz ve aileler ile görüşmeler yapıyoruz. Kaynaştırma öğrencilerinin sosyal etkinliklere katılmasına çok önem veriyorum. Mesela bu yıl müzik grubu koro oluşturdum sadece kaynaştırma öğrencilerinden. Bu çok etkili oldu. Diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine karşı yaklaşımları da değişti. Daha yakın davranan arkadaşları oldu. Aslında diğer öğrenciler bu çocukları kolluyor ama çalışmalarda ilgilerini çekti normal çocukların...

Ailenin sorulara vermiş olduğu cevabın bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

...Okuldan memnunum. Öğretmenimizden de memnunum. Çalışmalar yapıyorlar. Matematik çalışıyorlar, okuma yazma çalışıyorlar. Eve ödev veriyor öğretmeni. Ben her gün geliyorum okula. Burada

bir oda ayarladılar orda bekliyorum, öğretmeni bir durum olursa haber ediyor hemen. Burdan çıkınca özele de gidiyoruz. Oradaki öğretmenlerimizde iyiler. Çok şükür burada da orada da bizlere yardımcı oluyorlar...

Destek eğitim kurumunda görev yapan uzmanlardan özel eğitim öğretmeni kaynaştırma öğrencisinin devam ettiği devlet okulunda yapılan çalışmalara ilişkin bilgisinin olmadığını belirtmiştir. Özel eğitim öğretmeni ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bulgularda özel eğitim öğretmenin yaptığı çalışmalar ve yaşadığı sorunlar yer almıştır. Bunun dışında destek eğitim kurumunda görev yapan diğer uzmanlarla C kaynaştırma öğrencisine ilişkin görüşmeleri, ortak çalışmaları, toplantıları vb. durumların sözü konusu olmadığı görülmektedir.

D Kaynaştırma Öğrencisi ile Çalışma Yapan Uzmanların ve Öğrencinin Ailesinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

D kaynaştırma öğrencisi için uzmanlarla ve aile ile yapılan görüşmede BEP toplantısının yapılma durumu ve BEP toplantısına kimlerin katıldığını belirlemek amacıyla sorulan soruya kişilerin vermiş olduğu cevaplarda BEP toplantısının yapıldığını belirten uzmanlar/aile, BEP toplantısına katıldığını belirttikleri uzmanlar/ailelere ilişkin bulgular yer almaktadır (Tablo 7).

Tablo 7.

D öğrencisi için her bir uzmanın/ailenin BEP toplantısına katıldığını belirttiği uzman/aileler

Görüşme yapılan uzman/aile	BEP Toplantısının yapıldığını ifade eden uzman/aile	BEP Toplantısına katıldığı ifade edilen uzman/aile				
		1.Kişi	2.Kişi	3.Kişi	4.Kişi	5.Kişi
Okul müdürü	X	Okul müdürü		Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile
Müdür yardımcısı						
Sınıf öğretmeni	X			Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile
Rehber öğretmen	X	Okul müdürü		Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile
Aile						

Tablo 7 incelendiğinde D kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığı yönünde okul müdürü, sınıf öğretmeni ve rehber öğretmenin olumlu yanıt verdiği görülmektedir. Müdür yardımcısı ve ailenin ise BEP toplantısı yapıldığına dair bilgi vermediği görülmektedir. Dolayısıyla müdür yardımcısı dışında devlet kurumunda görev yapan uzmanların BEP toplantısının yapıldığını ifade etmeleri, D kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığı; ancak ailenin bu sürece dahil edilmediğini düşündürmektedir. Ayrıca Tablo 7’de uzmanlar/ailenin BEP toplantısına kimlerin katıldığına ilişkin vermiş oldukları bilgiler yer almaktadır. Söz konusu tablo incelendiğinde müdür yardımcısı dışında tüm uzmanların BEP toplantılarına rehber öğretmen ve sınıf öğretmenin ve ailenin katılmaları konusunda vermiş oldukları bilgilerin tutarlılık gösterdiği görülmektedir. Ancak okul müdürü ve rehber öğretmen toplantıya okul müdürünün katıldığını belirttiği görülürken, sınıf öğretmenin toplantıya okul müdürünün katıldığına dair bilgi vermediği görülmektedir. Ayrıca müdür yardımcısı dışında tüm uzmanlar BEP toplantısına ailenin katıldığını belirtmişlerdir; ancak ailenin ne BEP toplantısının yapıldığı ne de katılım sağladıkları yönünde görüşü olmuştur. Tablo 7’de uzmanlar ve ailenin vermiş oldukları bilgiler arasında tutarsızlık olduğu açıkça görülmektedir.

Sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmelerde sınıf öğretmenin sorulara ilişkin verdiği cevapların bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

...Öğrenci yeni ise tanımakta güçlük yaşıyoruz. Çocuğu tanımamızda geçen süre boşuna gitmiş oluyor. Ashında çocuğun geldiği okuldan bir çocukla ilgili bir rapor ya da değerlendirme gelse bizlerde zaman kaybetmeden BEP’i hazırlayıp çalışmalara başlarız. Bundan dolayı çocuğu tanımaya çalışıyoruz, neleri yapıyor yapmıyor belirliyorum. Sonra bunları BEP toplantısında aile ile de görüşerek ailede onay verirse amaçlarımıza yazıyoruz...

Ailenin sorulara vermiş olduğu cevabın bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

...Okuldaki öğretmenlerine söylüyorum ‘Hocam bunu öğrenir mi, okumada çok iyi değiliz nasıl öğrenir, biz ne yapalım’ hep soruyorum. Öğretmenler de Allah var ellerinden geleni yapıyorlar. Evde sık sık okuma yaptırın, matematikten toplama çıkarma işlemi yaptırın gibi söylüyorlar bana. Kendileri eve

etkinlik gönderiyorlar, yaptırıyorum evde. Bazen ödevlerini özelde yapıyor öğretmenleriyle. Bilmiyorum yani biz elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. Bir kitap, kart lazım deseler hemen alıyoruz...

Destek eğitim kurumunda görev yapan uzmanlardan özel eğitim öğretmeni ile yapılan görüşme neticesinde elde edilen bulgularda özel eğitim öğretmenin devlet kurumunda kaynaştırma öğrencisi ile çalışılan konuların uygun olmadığını belirtmiştir. Ayrıca özel eğitim öğretmeni devlet kurumundaki uzmanlarla görüşmeleri hususunda herhangi bir bilgi vermemiştir. Dolayısıyla özel eğitim öğretmeni ile devlet kurumundaki uzmanlar arasında gerek görüşmelerin olmaması, gerekse kaynaştırma öğrencisi ile yapılan çalışmalara ilişkin görüş farklılığının olması devlet kurumundaki uzmanlarla özel eğitim öğretmeni arasında iş birliği olmadığını düşündürmektedir.

E Kaynaştırma Öğrencisi ile Çalışma Yapan Uzmanların ve Öğrencinin Ailesinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

E kaynaştırma öğrencisi için uzmanlarla ve aile ile yapılan görüşmede BEP toplantısının yapılma durumu ve BEP toplantısına kimlerin katıldığını belirlemek amacıyla sorulan soruya kişilerin vermiş olduğu cevaplarda BEP toplantısının yapıldığını belirten uzmanlar/aile, BEP toplantısına katıldığını belirttikleri uzmanlar/ailelere ilişkin bulgular yer almaktadır (Tablo 8).

Tablo 8.

E öğrencisi için her bir uzmanın/ailenin BEP toplantısına katıldığını belirttiği uzman/aileler

Görüşme yapılan uzman/aile	BEP Toplantısının yapıldığını ifade eden uzman/aile	BEP Toplantısına katıldığı ifade edilen uzman/aile				
		1.Kişi	2.Kişi	3.Kişi	4.Kişi	5.Kişi
Okul müdürü	X			Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile
Müdür yardımcısı	X			Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	
Sınıf öğretmeni	X			Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	
Rehber öğretmen	X			Sınıf öğretmeni	Rehber öğretmen	Aile
Aile						

Tablo 8 incelendiğinde E kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığını tüm uzmanların belirttiği görülmektedir. Ancak BEP toplantısının yapıldığına ilişkin ailenin bilgi vermediği görülmektedir. BEP toplantısına katılan uzmanlar ya da aileye ilişkin tüm uzmanların bilgi verdiği görülmektedir. Tüm uzmanlar toplantıya sınıf öğretmeni ve rehber öğretmenin katılımı noktasında aynı cevabı verirken, ailenin katılımı noktasında farklı cevaplar vermişlerdir. Okul müdürü ve rehber öğretmenin BEP toplantısına ailenin katıldığını belirttikleri görülürken müdür yardımcısı ve sınıf öğretmenin böyle bir bilgi vermediği görülmektedir. Bu durum BEP toplantısına hangi uzmanların ya da ailenin katılımı noktasında uzmanlar arasında tutarsızlık olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca ailenin BEP sürecine dahil edilmediği görülmektedir ve bu durum BEP toplantısının ÖEHY’de (2018) belirtildiği şekilde yapılmadığı anlamına gelmektedir. BEP geliştirme birimi üyeleri arasında iş birliğinin gerekli kılındığı ve kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin tüm kararların alındığı BEP toplantılarına katılan uzmanlara ilişkin uzmanlar arasında tutarsızlığın olması, BEP geliştirme biriminin gerekli tüm üyelerden oluşmaması durumunda uzmanlar arasında iş birliğinden bahsetmek güç olmaktadır.

Okul müdürünün sorulara vermiş olduğu cevabın bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

...Oklumuzda kaynaştırma öğrencilerine çok önem veriyoruz. Bu çocuklarımıza gerekli ilgiyi gösterdiğimizde gayet güzel öğreniyorlar ve bu çocuklarımız çok sıcakkanlılar. Çocuklarımıza BEP hazırlanıyor. Sınavları ayrı yapıyor öğretmenlerimiz. Kendilerine olan güvenleri artsın diye, diğer arkadaşları ile kaynaşsın diye görev ve sorumluluklar veriliyor...

Rehber öğretmenin sorulara vermiş olduğu cevabın bir bölümü aşağıda yer almaktadır.

...Ben rehber öğretmen olarak çocuğa BEP hazırlama aşamasında çalışmaya başlıyorum. Tabii diğer çocuklarla yaptığımız rehberlik ve sosyal etkinliklerde de kaynaştırma çocukları ile çalışıyorum. Bu çocuklar için BEP hazırlıyoruz. Çocuğun seviyesine göre amaçlar belirliyoruz. Kaynaştırma çocukları ile yaptığımız çalışmaları genel olarak öğrenci sayısının fazla olması olumsuz etkiliyor. Toplantıları yapmamız bir nerdeyse bir ay iki ay sürüyor...

Destek eğitim kurumunda görev yapan özel eğitim öğretmeni ile yapılan görüşmede özel eğitim öğretmeni devlet okulundaki yapılan çalışmalarla kendilerinin yapmış oldukları çalışmaların farklı olduğunu belirtmiştir. Devlet kurumundaki uzmana ortak çalışmalar yapmalarının iyi olacağını belirttiklerini ve bunun kabul görmediğini dile getirmiştir. Ancak devlet okulundaki uzmanlar destek eğitim kurumundaki uzmanlarla görüştikleri yönünde herhangi bir bilgi vermemiştir.

Kaynaştırma Öğrencileri İle Çalışma Yapan Devlet Okullarında Görevli Uzmanların ÖEHY’de (2018) Belirtilen BEP Sürecindeki İş Birliğini Gerçekleştirmede Yaşanan Sorunlara ve Sorunların Çözümlerine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmada BEP sürecinden bahseden uzmanlara BEP sürecindeki iş birliğini gerçekleştirilmede yaşanan sorunlara ve sorunların çözümlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla sorular yöneltilmiştir. Tablo 9 yapılan görüşmelerde sorun yaşadığına dair görüş bildiren uzmanları göstermektedir.

Tablo 9.

Sorun yaşandığı konusunda görüş belirten uzmanlar

Devlet kurumundaki uzman	Kaynaştırma Öğrencisi				
	A	B	C	D	E
Okul müdürü	x			X	x
Müdür yardımcısı					
Sınıf öğretmeni	x	x	x	x	x
Rehber öğretmen	x				

Tablo 9 incelendiğinde görüşme yapılan okul müdürlerinden üçünün, sınıf öğretmenlerinden beşinin, rehber öğretmenlerden ise bir tanesinin sorun yaşadıklarını belirten ifadelerle yer verdikleri görülmektedir. Uzmanlar kendilerine yöneltilen soruya sadece BEP’lerin uygulanma süresince yaşadıkları sorunları belirten cevaplar vermemişlerdir. BEP uygulama süreci dışında da sorun belirtmişlerdir.

Aşağıda sırasıyla B kaynaştırma öğrencisinin sınıf öğretmeninin ve E kaynaştırma öğrencisinin okul müdürünün vermiş olduğu cevapların bir bölümü yer almaktadır.

...En büyük sıkıntımız kalabalık olmamız. Otuz iki öğrencim var. Bir ders saatinde hem bu çocuklara ders vermek hem kaynaştırma öğrencime ders vermek gerçekten zor...

...Biz esasında destek eğitim sürecinde sorun yaşıyoruz. Destek eğitime girecek öğretmen bulmak gerçekten zor. Öğretmen girmek istemiyorum diyor. Bazen girecek programı boşta öğretmen bulamadığımız oluyor...

Araştırma bulguları incelendiğinde uzmanların yaşanan sorunlara ilişkin vermiş oldukları cevaplarda, destek eğitim programının hazırlanması, sınıfların kalabalık olması, materyal eksikliği, öğrencinin derse girmek istememesi vb. sorunları dile getirdikleri görülmektedir. Görüşme yapılan uzmanlardan sadece bir sınıf öğretmeni yaşadığı sorunu çözmek için rehber öğretmenle görüştüğünü ifade etmiştir. Diğer uzmanlardan ise belirtmiş oldukları sorunlara ilişkin çözüm konusunda okuldaki diğer uzmanlarla görüşmeleri konusunda herhangi bir ifade bulunmamıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar arasındaki BEP sürecindeki iş birliğinin uzman ve aile görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi amaçlandığı bu araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin kaynaştırma öğrencileri ile çalışan uzmanlar arasında iş birliğinin olmadığı izlenimi oluşmuştur. Araştırma bulguları incelendiğinde görüşme yapılan beş okul müdürünün tamamı kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığını belirtmiştir. Ancak hiçbir okul müdürünün görüşmede, BEP geliştirme biriminde yer almadıkları, BEP hazırlama aşamasına katılım sağlamadıkları ve BEP’teki amaçların uygulanması sürecinde görev ve sorumluluk almadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca okul müdürlerinin BEP’e ilişkin süreçlerde yer almamanın yanı sıra okuldaki diğer uzmanlarla arasında kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin iş birliği olmadığı bulgulanmıştır. Okul müdürünün kaynaştırma öğrencisinin devam ettiği destek eğitim kurumundaki uzmanlarla da aralarında iş birliğinin olmadığı görülmüştür. Oysaki ÖEHY (2018) kaynaştırma öğrencileri için BEP geliştirme birimi oluşturularak BEP hazırlanmasını ve BEP geliştirme birimine okul müdürünün ya da görevlendireceği bir

müdür yardımcısının başkanlık yapmasını gerekli kılmaktadır. Okul müdürlerinin BEP geliştirme birimi başkanlığını yapmayıp BEP toplantılarına katılmaması görevlendireceği bir müdür yardımcısının BEP geliştirme birimine başkanlık yapması ve toplantıları gerçekleştirmesi ile ÖEHY’de (2018) belirtilen hususlara uygun olabilir. Ancak yapılan görüşmelerde beş okul müdür yardımcısından sadece birinin BEP geliştirme birimine dâhil olduğu görülmektedir. Bu durumda görüşme yapılan beş okul müdürünün tamamının BEP geliştirme birimine başkanlık yapmadıkları, dört okul müdürünün BEP geliştirme birimine başkanlık yapması için müdür yardımcısı görevlendirmedikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca görüşme yapılan tüm okul müdürlerinin öğretmenlerin iş birliği içinde çalışmalarını sağlayacak faaliyetlere ilişkin bilgi vermedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum ÖEHY’de (2018) okul müdürünün görev ve sorumlulukları arasında bulunan okuldaki öğretmenlerin özel eğitim hizmetleri kapsamında iş birliği içinde çalışmalarını sağlamasını belirten maddenin uygulanmadığı yorumunu yaptırmaktadır. Yapılan bir araştırmada okul yöneticilerinin kaynaştırma uygulamalarını kendilerinin görevi olarak görmedikleri, sonucuna ulaşılmıştır (Özengi, 2009). Araştırmada elde edilen bulgular okul müdürlerinin BEP geliştirme sürecinde, BEP’lerde yer alan amaçların çalışılması ve değerlendirilmesi süreçlerinde yer almadıklarını dolayısıyla kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin okuldaki ve destek eğitim kurumundaki uzmanlarla iş birliği içinde olmadıklarını göstermektedir. Araştırma sonuçlarının daha önce yapılan araştırma bulgularını destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Görüşme yapılan beş okul müdür yardımcısından üçünün kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığını belirttikleri görülmüştür. Ancak görüşmede, okul müdür yardımcılarında sadece bir tanesinin BEP toplantılarına katılım sağladığı görülmüştür. Okul müdür yardımcılarının BEP hazırlanması süreci dışında kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin devlet okulundaki öğretmenlerle aralarında iş birliği olmadığı bulgulanmıştır. Araştırma bulguları okul müdür yardımcılarının kaynaştırma öğrencisinin devam ettiği destek eğitim kurumundaki uzmanlarla aralarında kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin iş birliği olmadığını göstermektedir. ÖEHY’de (2018) göre okul müdürü müdür yardımcısını BEP geliştirme birimine başkanlık yapması için görevlendirebilir. Yapılan görüşmelerde müdür yardımcılarında sadece birinin BEP toplantısına katılım sağlaması, dördünün ise BEP geliştirme sürecinde yer almaması bu dört müdür yardımcısının görev yaptığı kurumda okul müdürünün BEP geliştirme biriminde yer aldığı ve başkanlık yaptığı düşüncesini ortaya çıkarabilir. Ancak yapılan görüşmelerde hiçbir okul müdürünün BEP geliştirme birimine dahil olmadığı ve başkanlık yapmadığı sonucuna ulaşılmıştır. ÖEHY’de (2018) göre müdür yardımcısı özel eğitim hizmetlerinin verimli yürütülmesi noktasında taraflar arasında koordinasyonu sağlamakla yükümlüdür. Ancak araştırmada elde edilen bulgular müdür yardımcılarının özel eğitim hizmetlerinde sınıf öğretmeni, rehber öğretmen, ilgili alan öğretmenleri, aile, okul yönetimi gibi paydaşlar arasında koordinasyon sağlamaya yönelik çalışmaların olmadığını göstermektedir. ÖEHY (2018) BEP geliştirme birimine okul müdürünün ya da görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlık etmesini zorunlu kılmaktadır. Okul müdürlerinin ya da müdür yardımcılarının idarecilik görevlerinin gereği olarak BEP geliştirme biriminde yer almaları ve BEP toplantılarında bulunmaları BEP geliştirme biriminin kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin alacağı kararların fiziksel çevre düzenlenmesi, materyal ihtiyaçlarının giderilmesi, okul dışı planlanacak etkinliklerin gerçekleştirilmesi gibi süreçlerde BEP geliştirme birimindeki uzmanlarla iş birliği ile gerçekleştirilebilir hedefler alınmasında etkili olabileceği düşünülmektedir. Aksi takdirde okul müdürü ya da müdür yardımcısının bulunmadığı bir BEP geliştirme biriminin yapacağı toplantılarda gerek hedef belirlemede gerekse bu hedeflere yönelik yapılacak çalışmalarda bir takım eksiklikler olabilir. Örnek verilecek olursa kaynaştırma öğrencisi için belirlenen hedefler mali, fiziksel değişiklik vb. konularda düzenlemeler gerektiriyorsa bu düzenlemelerin okul kaynaklarınca sağlanıp sağlanamayacağı gibi süreçler okul idaresi ile iş birliği ile netlik kazanabilir.

Görüşme yapılan beş sınıf öğretmeninden dördünün kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığını ifade etmesine rağmen BEP toplantılarına sadece üç sınıf öğretmenin katılım sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçları sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin okuldaki öğretmenlerle ve idarecilerle BEP toplantısı dışında aralarında iş birliği olmadığını göstermektedir. Benzer şekilde sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisinin eğitimi konusunda kaynaştırma öğrencisinin devam ettiği destek eğitim kurumundaki uzmanlarla aralarında iş birliği olmadığı bulgulanmıştır. ÖEHY’de (2018) göre sınıf öğretmeni BEP geliştirme biriminin üyesidir ve BEP geliştirme biriminin görev sorumluluklarını arasında bulunan BEP’in hazırlanması, uygulanması, izlenmesi, değerlendirilmesi gibi süreçlerde iş birliği yapmak durumundadır. Bu durum elde edilen bulguların sınıf öğretmenlerinden iki tanesinin kaynaştırma öğrencisinin eğitimi süresince ÖEHY’de (2018) belirtildiği şekilde BEP geliştirme sürecinde toplantılara katılım sağlamadığı, yine sınıf öğretmenlerinin tamamının BEP’in uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi gibi iş birliğinin olduğu süreçlerde yer almadıkları bulgulanmıştır. Karaca (2018) yaptığı araştırmada kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıfta görev yapan

öğretmenlerin BEP hazırlama, uygulama ve değerlendirme ile ilgili yeterli bilgilerinin olmadığını, kaynaştırma öğrencisi ile çalışan personelin görev ve sorumluluklarına ilişkin bilgi birikimlerinin olmadığını, ilgili personelin meslektaşlarıyla iş birliğine yönelik eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Söz konusu araştırma bulgularının bu çalışmada elde edilen bulgularla tutarlı olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin BEP geliştirme biriminde bulunmaları, kaynaştırma öğrencisi ile alınan hedefleri yoğunlukla sınıf öğretmeni çalıştığından kaynaştırma öğrencisi ile yapılacak çalışmalara ilişkin alınacak tüm kararlar bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin diğer uzmanlarla iş birliği içerisinde olması BEP’te yer alan hedeflerin çalışılması süresince gerekli durumlarda diğer uzmanlardan destek alması bakımından önemlidir.

Görüşme yapılan beş rehber öğretmenin tamamı kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığını ifade etmiştir. Ancak BEP toplantılarına katılım noktasında sadece üç rehber öğretmenin toplantıya katılım sağladığı görülmüştür. Araştırma bulguları, BEP toplantıları dışında rehber öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin eğitimi konusunda okuldaki diğer öğretmenlerle ve okul idaresiyle aralarında iş birliği olmadığını göstermektedir. Kaynaştırma öğrencilerinin devam ettiği destek eğitim kurumlarında görev yapan uzmanlarla da aralarında iş birliği olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. ÖEHY’de (2018) rehber öğretmen BEP geliştirme biriminin üyesi olarak BEP’in hazırlanması, uygulanması, izlenmesi, değerlendirilmesi gibi süreçlerde iş birliği yapmak durumundadır. Bu durum elde edilen bulguların rehber öğretmenlerden iki tanesinin kaynaştırma öğrencisinin eğitimi süresince ÖEHY’de (2018) belirtildiği şekilde BEP geliştirme sürecinde toplantılara katılım sağlamadığı, rehber öğretmenlerin tamamının BEP’in uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi gibi iş birliğinin olduğu süreçlerde yer almadıkları bulgulanmıştır. Özengi (2009) yaptığı çalışmada rehber öğretmenlerin BEP hazırlanması, uygulanması konusunda sınıf öğretmenleri ile yaptıkları çalışmaların sınırlı olduğunu belirtmiştir. İlgili araştırma bulgularının bu çalışmada elde edilen bulgularla tutarlı olduğu görülmektedir. ÖEHY (2018) rehber öğretmenin BEP geliştirme biriminde yer almasını, BEP’ e ilişkin süreçlere aktif katılımını zorunlu kılmaktadır. Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği’nde (2017) ise rehber öğretmenin görev ve sorumluluklarının yer verildiği Madde 34’te iş birliğine ilişkin ifadeler yer verilmiştir. Dolayısıyla rehber öğretmenin BEP geliştirme biriminde yer alması ve toplantılara katılım sağlaması yasal olarak zorunludur ve sınıf öğretmenlerinin, ailelerin, yöneticilerin kaynaştırma uygulamaları süresince gerekli durumlarda uzmanlara/ailelere rehberlik etmesi, özellikle ailelerin eğitim öğretim sürecinde BEP geliştirme biriminin bir üyesi olarak okul ile etkili iletişim sağlamaları konusunda fayda sağlayabilir. Ayrıca kaynaştırma öğrencisinin normal gelişim gösteren akranları tarafından kabulünün sağlanması konusunda da rehber öğretmenin sınıf öğretmeni ile iş birliği içerisinde olması kaynaştırma süreci adına fayda sağlayabilir.

BEP geliştirme birimi üyelerinden olan ve bu çalışmada görüşülen ailelerden sadece bir aile kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlandığını ifade etmiştir ve yine sadece bir aile BEP toplantısına katılım sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Avcıoğlu (2012) yaptığı çalışmada BEP geliştirme ile ilgili BEP hazırlama sürecinde ailenin gereksinimlerinin dikkate alınmadığı, BEP’in nasıl hazırlanacağı konusunda yeterli kaynak olmadığı gibi benzer bulgular elde etmiştir. Aslında ÖEHY’de (2018) ailenin BEP geliştirme biriminde bulunması gerektiği yasal olarak zorunlu kılınmasına rağmen uygulamalarda ailelerin olmaması dikkat çekmektedir. Oysaki ailelerin BEP geliştirme biriminde yer alması kaynaştırma öğrencisi için belirlenecek hedeflerde aile görüşlerinin dikkate alınması, belirlenen hedeflerin öğrencinin kültürel özelliklerine uygun olarak sosyal yaşamı içerisinde işlevsel olması, BEP’ te yer alan hedeflerin çalışılması süresince öğretmenlerle ailelerin iş birliği yapmalarını neticesinde hedeflere ulaşmada etkili olabileceği düşünülebilir. Ailelerle yapılan görüşmeler neticesinde devlet okulunda görev yapan uzmanlarla kaynaştırma öğrencisinin devam ettiği destek eğitim kurumunda görev yapan uzmanlar arasında kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin iş birliği olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynaştırma öğrencisi ile çalışma yapan uzmanlarla ve öğrenci aileleriyle yapılan görüşmeler destek eğitim kurumundaki uzmanlar ile devlet kurumunda görev yapan uzmanların kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin etkileşimlerinin olmadığını göstermiştir. Destek eğitim kurumunda görev yapan uzmanların senede bir defa kaynaştırma öğrencisinin okuluna geldikleri bilgisi edinilmiştir; ancak bu durum sadece uzmanların tanışması şeklinde olmuş iş birliği şeklinde tanımlanacak bir etkileşim şeklini almamıştır. BEP sürecinde de destek eğitim kurumundaki uzmanlar ve devlet kurumundaki uzmanlar arasında herhangi bir etkileşim olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Destek eğitim kurumundaki uzmanlarla devlet kurumunda görev yapan uzmanlar arasında iş birliğinin olmasının, BEP sürecinde kaynaştırma öğrencisi için ortak hedeflerin belirlenmesi ya da devlet okulunun ve destek eğitim kurumunun fiziki ve sosyal şartları dikkate alınarak öğrenci için daha gerçekçi ve ulaşılabilir hedeflerin belirlenmesi ve hedeflerin gerçekleştirme sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın bulguları sadece bir kaynaştırma öğrencisi için BEP geliştirme biriminin ÖEHY’de belirtilen uzmanlardan ve aileden oluşturulduğunu göstermektedir. Diğer dört kaynaştırma öğrencisi için BEP geliştirme biriminin ÖEHY’de belirtilen uzmanlardan oluşturulmadığını dolayısıyla eksik üyelerden oluşturulduğunu göstermektedir. Araştırma bulguları her bir kaynaştırma öğrencisi için BEP geliştirme biriminin oluşturulmasında, BEP geliştirme biriminin ÖEHY’de (2018) belirtilen iş birliğine ilişkin süreçleri gerçekleştirmelerine engel bir durum olmadığını, uzmanların bu konuda sorun yaşamadıklarını göstermektedir. Ancak ÖEHY (2018) kaynaştırma öğrencilerinin eğitim öğretim hizmetlerinde BEP geliştirme biriminin oluşturulmasını, BEP hazırlanmasını zorunlu kılmasına ve bu süreçlere ilişkin sorun yaşamamalarına rağmen araştırma sonuçları BEP geliştirme biriminin yönetmelikte belirtildiği şekliyle oluşturulmadığını, dolayısıyla yönetmelikte belirtilen şekilde BEP hazırlanmadığını göstermektedir. Tüm kaynaştırma öğrencileri için oluşturulan BEP geliştirme birimlerinin sadece BEP hazırlama sürecinde görev yaptıkları, eğitim öğretim faaliyetleri süresince sadece sınıf öğretmenlerinin çalışma yaptıkları ve bu süreçte eksik üyelerden oluşan BEP geliştirme biriminde yer alan uzmanların aralarında BEP’in hazırlandığı toplantı dışında iş birliği olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çuhadar (2006) yaptığı araştırmada kaynaştırma öğrencisi bulunan okullarda BEP geliştirme biriminin oluşturulmadığı, BEP hazırlanmadığı, sınav ve yanılgılar ile çalışmaların sürdürüldüğünü belirtmiştir. Bir diğer araştırmada kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan okul müdürleri, sınıf öğretmenleri, rehber öğretmenlerin ve diğer okul personelinin kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır (Balo, 2015). Araştırmanın bulguları yapılan tüm bu araştırmalarda elde edilen bulgularla tutarlılık göstermektedir.

Araştırma bulgularına göre uzmanların BEP’lerin uygulanması sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin çok fazla bilgi vermemesi sorun yaşanmadığı ve dolayısıyla başarılı bir kaynaştırma yoluyla eğitim süreci geçirildiği düşüncesini ortaya çıkarabilir. Ancak bulgulardan yola çıkarak BEP toplantısının eksik üyelerle yapılması, eğitim öğretim süresince BEP’e ilişkin uzmanların bir araya gelmemeleri; kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin BEP hazırlanması, BEP’teki hedeflerin uygulanması, hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespit edilmesi gibi konularda uzmanlar arasında yetersiz iş birliği olduğunu düşündürmektedir. Dolayısıyla uzmanların kaynaştırma eğitimi süresince yaşanan sorunlara ilişkin çok fazla bilgi vermemeleri başarılı bir kaynaştırma yoluyla eğitim süreci gerçekleştiği anlamına gelmemektedir. Bu noktadan hareketle uzmanların BEP sürecinde sorun yaşadıklarını belirtmemeleri, araştırma bulgularında BEP hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi gibi süreçlerde uzmanlar arasında iş birliği olmadığını düşündüren bulguların olması, BEP süreci dışında belirttikleri sorunların çözümüne ilişkin okuldaki diğer uzmanlarla ya da BEP geliştirme birimi üyeleri ile etkileşim kurarak sorunların çözümüne ilişkin çalışma yapmamaları uzmanlar arasında iş birliği olmadığını düşündürmektedir.

ÖEHY’de (2018) madde 48’de BEP geliştirme biriminin görev ve sorumlulukları arasında uzmanlar arasında iş birliğinin gerekliliğini belirten maddeler yer almaktadır. Ayrıca madde 49, 50, 51 ve 57’de uzmanlar arasında iş birliğinin olmasını gerekli kılan maddelere yer verilmiştir. Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği (2017)’nde ise rehberlik öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarının verildiği Madde 34’de iş birliğine ilişkin maddelere yer verilmiştir. Dolayısıyla yasal düzenlemelerin uzmanlar arasında iş birliğini gerekli kılmaktadır. Genel eğitim ve özel eğitim işbirlikçi ekip çalışması sürecinin öğrencilerin genel eğitim sınıflarına akademik ve sosyal katılımı üzerindeki etkililiğinin araştırıldığı çalışmada ekip üyelerinin hazırlanan destek planları iş birliği içinde tutarlı bir şekilde uygulamasının öğrencilerin akademik becerilerindeki başarılarının artışı, sınıf etkinliklerine katılımı, akranları ile etkileşimi ve öğrenci tarafından başlatılan etkileşimlerle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Hunt, Soto, Maier & Doering, 2003). Ancak yapılan araştırma bulgularında BEP geliştirme biriminin yönetmelikte belirtilen üyelerden oluşturulmaması, eksik üyelerden oluşturulan BEP geliştirme birimlerinin eğitim öğretim yılı süresince BEP toplantısı dışında bir araya gelerek kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin etkileşimlerde bulunmaması uzmanlar arasında iş birliğinin olmadığını ve yasa ve yönetmeliklerdeki şekliyle birimlerin oluşturulmadığını, iş birliğinin gerçekleştirilmediği izlenimini oluşturmaktadır. Sonuç olarak hakkında ilgili uzmanlarla ve ailelerle görüşmeler yapılan kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan devlet okulundaki uzmanlar arasında kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin iş birliği uygulamalarının olmadığı izlenimi edinilmektedir. Devlet okulundaki uzmanlarla kaynaştırma öğrencisinin devam ettiği destek eğitim kurumundaki uzmanlar arasında da kaynaştırma öğrencisinin eğitimine ilişkin iş birliği olmadığı düşünülmektedir. Bu durumun kaynaştırma öğrencilerinin akademik ve sosyal başarılarında olumsuz sonuçlar doğurması kaçınılmaz olacaktır. Çünkü kaynaştırma öğrencilerinin başarıları büyük ölçüde bu öğrencilerle çalışan uzmanlar arasındaki iş birliğine dayanmaktadır (Cook & Friend, 1991; Friend & Cook, 1992).

Bu araştırma Ankara ili Pursaklar ilçesinde eğitim- öğretim hizmeti gören hafif düzeyde zihinsel engelli ve/veya hafif düzeyde otizm tanısı bulunan kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar ve aileleri ile sınırlıdır. Araştırmada elde edilen sonuçlar neticesinde kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında uzmanlar arasındaki iş birliğine yönelik BEP sürecinin izlenmesi ve değerlendirilmesini sağlayacak görev ve sorumlulukların uzmanlar arasında paylaşılması önerilebilir. Ayrıca uzmanlar arasındaki iş birliğini artıracak eğitim programları uzmanlara sunularak programın etkililiği araştırılabilir. Kaynaştırma öğrencisinin devam ettiği destek eğitim kurumunda görev yapan uzmanlarla devlet okulundaki uzmanlar arasındaki iş birliğine yönelik çalışmalar yapılabilir. Devlet okulundaki uzmanlarla destek eğitim kurumundaki uzmanlar arasındaki etkileşimi ve iş birliğini artıracak farkındalık seminerleri gerçekleştirilip olası sonuçları araştırılabilir. Kaynaştırma yoluyla eğitim konusunda devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin ve idarecilerin bilgi düzeyinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir. Bu uzmanların BEP geliştirme biriminin oluşturulması, BEP hazırlanması gibi konularda bilgi düzeyini artıracak çalışmalar yapılabilir. Benzer şekilde kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarına ilişkin yasal düzenlemelerde yer alan ilgili uzmanların görev ve sorumlulukları hakkında öğretmen ve idarecilerin bilgi düzeyinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir. Kaynaştırma öğrencilerinin ailelerine yönelik ise yasal haklar, ailenin çocuğun eğitimi sürecinde rol ve sorumlulukları gibi konularda aile eğitimi düzenlenebilir. Araştırma sonuçları dikkate alındığında önerilebilecek bir diğer çalışma ise üniversitelerde sınıf öğretmenliği alanında eğitim alan öğretmen adaylarının kaynaştırma yoluyla eğitime ilişkin uygulamalı eğitim almalarına yönelik öğretmenlik uygulaması derslerinin yeniden düzenlenerek toplam ders saatinin artırılması olabilir.

KAYNAKLAR

- Avcıoğlu, H. (2012). Rehberlik ve araştırma merkez (RAM) Müdürlerinin tanılama, yerleştirme-izleme, bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) geliştirme ve kaynaştırma uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin algıları. *Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 2009-2031.
- Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: Pegem.
- Balo, E. D. (2015). *İlkokullardaki kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Batu, E. S. (2011). Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri. İbrahim H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim* (s. 89-107). Ankara: Pegem.
- Batu, E. S. (2014). Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri. İbrahim H. Diken (Ed.) *Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim* (s. 89-107). Ankara: Pegem.
- Batu, S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2(4), 35-45. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/39/47/414.pdf>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Cankaya Ö. & Korkmaz, İ. (2012). İlköğretim I. kademedeki kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 1-16. http://kefad.ahievran.edu.tr/InstitutionArchiveFiles/f44778c7-ad4a-e7111-80ef-00224d68272d/d1a3a581-af4a-e711-80ef-00224d68272d/Cilt13Sayi1/JKEF_13_1_2012_1_16.pdf
- Cavkaytar, A. (2012). Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim. İbrahim H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* (s. 1-28). Ankara: Pegem.
- Çerezci, Ö. (2015). *Okulöncesi eğitim kurumlarında yapılan kaynaştırma eğitimi uygulamalarının kaynaştırma kriterleri açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cook, L., & Friend, M. (1991). Collaboration in Special Education. Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth, 35(2), 24-27.
- Çuhadar, Y., (2006). *İlköğretim okulu 1-5. sınıflarda kaynaştırma eğitimine tabi olan öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ve yöneticilerin görüşlerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Da Fonte, M. A., & Barton-Arwood, S. M. (2017). Collaboration of general and special education teachers: perspectives and strategies. *Intervention in School and Clinic*, 53(2), 99-106.
- Eripek, S. (2012). *Zihinsel yetersizliği olan bireyler ve eğitimleri*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Friend, M., & Cook, L. (1992). Interactions: Collaboration skills for school professionals. ERIC.

- Gable, R. A., & Korinek, L., & McLaughlin, V. L. (2000). Collaboration in the schools: ensuring success. Joyce S. Choate (Eds.), *Successful inclusive teaching proven ways to detect and correct special needs* (p. 450-470). Needham Heights: Allyn and Bacon.
- Gezer, M. S., (2017). *Sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik rol algılarının belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Gürgür, H. (2013). İş birliği süreci. İbrahim H. Diken (Ed.), *İlköğretimde kaynaştırma* (s. 232-254). Ankara: Pegem.
- Horn, E., Thompson, B., & Nelson, C. (2004). Collaborative teams. *Including students with severe disabilities*, 17-32.
- Hunt, P., Soto, G., Maier, J., & Doering, K. (2003). Collaborative teaming to support students at risk and students with severe disabilities in general education classrooms. *Exceptional Children*, 69(3), 315-332. <http://ataacstrategies.pbworks.com/w/file/attach/55065250/UPS.Hunt%20et%20al%2003.pdf>
- Karaca, M. A. (2018). *Kaynaştırma eğitimi programının öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000080
- Kargın, T., Acarlar, F., & Sucuoğlu, B. (2003). Öğretmen, yönetici ve anne-babaların kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4(02), 55-76. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000207
- Kargın T. (2010). Özel gereksinimli öğrencilerin yerleştirilmesi ve BEP. A. Gönül Akçamete (Ed.), *Genel eğitim okullarında özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* (s. 77-109). Ankara: Kök.
- Kellyman, C. N. (2014). *Perceptions of collaboration among high school general education and special education teachers in inclusive classrooms*. Doctor of Philosophy, Capella University, Minneapolis.
- Kozaryn-Miskavitch, R. A. (2006). *A qualitative study examining collaboration between general education and special education teachers in inclusive classrooms*. Doctor of Education, University of Hartford.
- Kritikos, E. P., & Birnbaum, B. (2003). General Education and Special Education Teachers' Beliefs regarding Collaboration. *Learning Disabilities: A Multidisciplinary Journal*,
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2004). Bireyselleştirilmiş eğitim programı. Ankara: MEB. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/18015222_bireysellestirilmieitimprogram.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). Rehberlik hizmetleri yönetmeliği. (Resmi Gazete. 30236) <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/11/20171110-2.htm>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. (Resmi Gazete. 30471) <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
- Merriam, S. B., (2013). *Nitel araştırma (çev. ed. S. Turan)*. Ankara: Nobel
- Metin, N. (2011). Kaynaştırma. Necate Baykoç (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim* (s. 87-104). Ankara: Eğiten Kitap.
- Murphy, S. (2013). *The roles of speech-language pathologists and special education teachers in service provision for special needs students: an examination of the collaboration between professionals*. Master of Science, William Paterson University, New Jersey.
- Nuraydın, H. D., (2018). *Sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan okulöncesi öğretmenlerinin mesleğe yabancılaşma durumlarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özengi, S. Ş., (2009). *Eskişehir ilinde kaynaştırmanın yürütüldüğü ilköğretim okullarındaki rehber öğretmenlerin kaynaşturmaya ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Öztürk, C. Ç., Eratay, E. (2016). Eğitim uygulama okuluna devam eden zihin engelli öğrencilerin öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında görüşlerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 145-159. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/1499/18144>
- Pugach, M. C., & Johnson, L. J. (1989). The challenge of implementing collaboration between general and special education. *Exceptional Children*, 56(3), 232-235.
- Raver, A. S. (2009). Assessment and individualized interventions. Sharon A. Raver (Eds.), *Early childhood special education 0 to 8 years strategies for positive outcomes* (p. 51-74). New Jersey: Pearson Education.
- Reyes, E. R. (2010). *Descriptive study of collaboration in general and special education in two school districts: perceptions of the principals and teachers toward sustainability*. Doctor of Education, Edgewood College, Madison.
- Saldana, J. (2011). *Fundamentals of qualitative research*. New York: Oxford University.
- Salend, J. S. (1998). *Effective mainstreaming creating inclusive classrooms*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Smith, D. D. (2001). *Introduction to special education teaching in an age of opportunity*. Needham Heights: Allyn and Bacon.

- Sucuoğlu, B. (1996). Kaynaştırma programlarında anne baba katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2(2), 25-43. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/39/45/379.pdf>
- Şahin, S. (2017). *İlköğretim kaynaştırma ortamlarında eğitim alan özel gereksinimli öğrencilerin veli ve sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Şekercioğlu, B. (2010). *İlköğretim II. kademedede branş öğretmenlerinin, kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar ile ilgili görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.